

Artikelsgewijze toelichting

Verordening op het burgerinitiatief gemeente Boxmeer 2009

Artikel 1 Begripsomschrijving

Gekozen is de term "burgerinitiatief" te hanteren voor de aanduiding van het voorstel dat door een burger bij de gemeenteraad kan worden ingediend. Deze bepaling biedt de mogelijkheid dat burgers een onderwerp aan de gemeenteraad aandragen, zonder dat hierbij een concreet voorstel is gevoegd. Overigens hebben burgers uiteraard ook de vrijheid om een concreet voorstel in te dienen. Alleen een individuele burger kan voorstellen indienen bij de gemeenteraad.

Een burgerinitiatief is een activiteit van één of meer burgers:

- gericht op de bevordering van het algemeen belang;
- die een meerwaarde voor de gemeenschap heeft;
- die in het publieke domein plaatsvindt;
- waarbij de overheid op enig moment een rol speelt;
- waarbij de initiatiefnemers "geestelijk eigenaar" van het initiatief blijven.

Artikel 2 Voorwaarden plaatsing op de raadsagenda

Uit dit artikel volgt dat het Presidium een burgerinitiatief op de agenda van een raadsvergadering moet plaatsen indien er sprake is van een geldig verzoek, ingediend door een initiatiefgerechtigde. De gemeenteraad zal zich in dat geval dus in ieder geval moeten uitspreken over het burgerinitiatief. Van een geldig verzoek is sprake als (a) het verzoek door ten minste 50 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund, (b) het onderwerp van het burgerinitiatief niet in artikel 4 is uitgezonderd en (c) aan de in artikel 5 gestelde procedurele voorwaarden wordt voldaan. In artikel 3 (zie hierna) wordt nader omschreven wanneer een persoon initiatiefgerechtigd is.

Over de eis dat het verzoek door ten minste een bepaald aantal initiatiefgerechtigden wordt ondersteund kan het volgende worden opgemerkt. Het burgerinitiatief biedt burgers de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de agenda van de gemeenteraad. Het is daarom een inbreuk op het uitgangspunt dat de raad zijn eigen agenda vaststelt. Dit is alleen gerechtvaardigd als het burgerinitiatief ook daadwerkelijk door een bepaald gedeelte van de bevolking wordt gedragen. De omvang van de drempel zou van dien aard moeten zijn dat deze – zonder verhinderend te zijn – toch een zekere garantie biedt dat het desbetreffende verzoek gedragen wordt door een gedeelte van de bevolking. Anderzijds moet de drempel niet te hoog zijn, om te voorkomen dat allerlei in potentie waardevolle burgerinitiatieven de raad niet bereiken. Het aantal van 50 is gebaseerd op ervaringen elders en loopt in de pas met de door vergelijkbare (buur)gemeenten gehanteerde voorschriften. De initiatiefnemer telt niet mee voor het vereiste aantal, de plaatsvervangend initiatiefnemer wel. Dit betekent dus dat een initiatiefnemer 50 initiatiefgerechtigden moet vinden die zijn voorstel ondersteunen. Wanneer er sprake is van een plaatsvervangend initiatiefnemer moeten er nog 49 andere ondersteuners zijn.

Opgemerkt wordt dat in de praktijk niet te lichtvaardig moet worden gedacht over de acties die een potentieel initiatiefgerechtigde moet nemen. Hij of zij moet immers een initiatief ontwikkelen en meerdere initiatiefgerechtigden benaderen die middels het plaatsen van naam, adres, geboortedatum en een handtekening hun steun aan het burgerinitiatief kenbaar maken. Dit is dus meer dan alleen het plaatsen van een handtekening tijdens een actie in het winkelcentrum.

Artikel 3 Initiatiefgerechtigden

Het ligt voor de hand het initiatiefrecht in Boxmeer toe te kennen aan kiesgerechtigden voor de gemeenteraadsverkiezingen, vanuit de gedachte dat het burgerinitiatief een instrument is om burgers bij de besluitvorming van de raad te betrekken en die te beïnvloeden. Het betreft dan over het algemeen de volwassen inwoners van Boxmeer. Wie kiesgerechtigd is, is vastgelegd in artikel B3 van de Kieswet. In het kader van het betrekken van jongeren bij de politiek verdient het aanbeveling de categorie initiatiefgerechtigden uit te breiden door de leeftijd ten opzichte van de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen naar veertien jaar. Vanaf de leeftijd van veertien jaar wordt iemand in staat geacht zelfstandig een burgerinitiatief te kunnen opstellen. Voor de toetsing of aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid is voldaan, is het moment van indiening van het verzoek aangewezen. Het verzoek vindt immers formeel op dit moment plaats. Om te kunnen onderzoeken of op dat moment wordt voldaan aan de vereisten, zijn verschillende gegevens nodig. Welke dat zijn is geregeld in artikel 5.

Artikel 4 Uitgezonderd van burgerinitiatief

De beperkingen die dit artikel stelt aan de inhoud van een burgerinitiatief vloeien vooral voort uit doelmatigheidsoverwegingen. Het is bijvoorbeeld weinig efficiënt om de raad te belasten met de beraadslaging over een onderwerp waarover de raad uiteindelijk geen beslissende bevoegdheid heeft. Een ander argument voor deze uitzondering is, dat de afstand tussen burger en bestuur alleen maar zou worden vergroot als de burger na het doorlopen van de burgerinitiatiefprocedure te horen krijgt dat de raad niets met het burgerinitiatief kan doen, omdat hij "er niet over gaat".

Een vraag over gemeentelijk beleid kan ook geen onderwerp van een burgerinitiatief zijn. Voor dit soort vragen staan de burger andere wegen open, zoals het spreekrecht in een commissie- of raadsvergadering of een sprekkur van een wethouder.

Ook moet voorkomen worden dat het burgerinitiatief andere procedures zoals de bezwaar- of de klachtprocedure doorkruist. Met het oog hierop is bepaald dat het burgerinitiatief geen bezwaar tegen een genomen besluit of een klacht over een gedraging van het gemeentebestuur kan inhouden. Hiervoor heeft de burger andere wegen.

Het is evenmin de bedoeling dat zaken die recent nog in de raad aan de orde zijn geweest opnieuw onderwerp van bespreking worden als gevolg van een burgerinitiatief. Dit zou de besluitvorming in de raad te zeer kunnen frustreren. Een termijn van twee jaar kan als een doelmatige en niet belemmerende termijn worden beschouwd.

Lid i is opgenomen om te voorkomen, dat burgerinitiatieven andere reeds opgestarte procedures in het kader van inspraak of interactieve beleidsvorming doorkruisen.

Voorts zijn bepalingen opgenomen ter voorkoming dat ambtsdragers onderwerp worden van een burgerinitiatief.

Artikel 5 Vereisten burgerinitiatief

Het burgerinitiatief moet gericht zijn aan de raad, omdat deze het zal behandelen. De griffier is echter verantwoordelijk voor de begeleiding van de initiatiefnemer(s) en de ontvankelijkheidstoets van het initiatief, dus het ligt voor de hand om het bij de griffier te laten indienen. Aan het verzoek wordt een aantal minimumvereisten gesteld. Om fraude met namen te voorkomen wordt naar personalia gevraagd als adressen en geboortedata. Met name dat laatste gegeven kan niet aan openbare bronnen als telefoonboeken worden ontleend. Op grond van deze gegevens kan de gemeente onderzoeken of het verzoek de steun van voldoende daartoe gerechtigde personen heeft.

Artikel 6 Ontvankelijkheidstoets

Dit artikel voorziet in de ontvankelijkheidstoets van de ingediende aanvraag. De mogelijkheid wordt geboden om vastgestelde gebreken binnen een termijn van ten hoogste vier weken te herstellen. Het wordt aan de griffier overgelaten acties ter zake te ontplooiën en de informatievoorziening aan initiatiefnemer(s) en raad te verzorgen.

Artikel 7 Behandeling door de raad

De burger moet erop kunnen vertrouwen dat de griffier zijn voorstel spoedig toetst aan de vereisten en de raad spoedig tot behandeling overgaat. Verzoeken waarover het gemeentebestuur niet bevoegd is kan het Presidium doorzenden, maar is geen burgerinitiatief meer volgens de definitie van artikel 1 van deze verordening. In dit artikel worden dus vooral waarborgen gecreëerd voor transparantie bij de afhandeling van een burgerinitiatief door de raad. Zo wordt de verzoeker altijd schriftelijk meegedeeld wat er met het ingediende voorstel gebeurt. Dat kan dus een mededeling dat het verzoek wordt afgewezen of een inhoudelijk besluit zijn. Wordt het verzoek tot plaatsing van het burgerinitiatief door het Presidium afgewezen, dan is er sprake van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep op de rechter openstaan. Besluit het Presidium het burgerinitiatief te agenderen, dan is er sprake van een voorbereidingsbeslissing die niet vatbaar is voor bezwaar of beroep (artikel 6:3 Awb). Afhankelijk van de inhoud van de beslissing op het burgerinitiatief zelf, zal er sprake zijn van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht die vatbaar is voor bezwaar en beroep. Zo zou bijvoorbeeld bezwaar en beroep open kunnen staan indien de raad naar aanleiding van het burgerinitiatief besluit een subsidie toe te kennen voor een bepaald project. Een ander voorbeeld is het besluit om een verordening op bepaalde punten aan te passen. Tegen een dergelijk besluit staan geen bezwaar en beroep bij de rechter open (artikel 8:2 Awb).

In de verordening wordt in het midden gelaten hoe raad, college of burgemeester verder met het burgerinitiatief omgaan. Bedoeld is niet dat de raad altijd plenair het voorstel inhoudelijk moet behandelen. Het ligt wel voor de hand dat in de raadsvergadering wordt beslist over het te volgen traject, maar een besluit over een burgerinitiatief kan uiteraard ook op een politieke avond eerst inhoudelijk worden voorbereid. Het Presidium bepaalt daarvoor de agenda. Ook kan de raad van mening zijn dat nader onderzoek moet worden gedaan. De initiatiefnemer zal hoe dan ook steeds over het vervolgetraject worden ingelicht en waar nodig en mogelijk erbij worden betrokken.

Artikel 8 Burgerjaarverslag

Via het burgerjaarverslag brengt de burgemeester verslag uit over het burgerinitiatief. Hierbij valt te denken aan getalsmatige gegevens (aantal ingediende, aantal toegewezen en aantal afgewezen burgerinitiatieven), alsmede aan een beknopt overzicht van de inhoud van de burgerinitiatieven, de besluiten van de raad op de burgerinitiatieven en de motivatie op grond waarvan de raad tot deze besluiten is gekomen.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 10 Citeertitel

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.